

ІДЭЙНАСЦЬ І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 46 (1268)

Субота, 7 чэрвеня 1958 года

Цана 40 кап.

Ідэянасць і мастацтва

Зусім нядаўна былі паказаны развіццельныя спектаклі мінулага сезона, а творчыя калектывы ўжо гатовы да сустрэч з новымі глядачамі. Летнія гастролі беларускіх тэатраў — не толькі іх звычайная справаздача, але і праверка трываласці мастацкіх здабыткаў, дасканаласці густаў, здольнасці чула адгукацца на важнейшыя падзеі жыцця.

Многія з рэпертуара сезона вытрымала выпрабаванне тасам. Гэта тыя сцэнічныя творы, у якіх высокая ідэянасць азначалася са значным мастацтвам, а героі набылі найбольшую сацыяльную выразнасць, найменальную спецасабіласць, аднаўдзяць жывым прататыпам.

Прызнанне шырокай савецкай грамадскасці атрымалі спектаклі, у якіх багата зместам драматургія знайшла таленавітае рэжысёрскае вырашэнне і глыбокае акцёрскае ўвасабленне, дзе ў владным ансамблі выступалі старыя майстры і здольная моладзь.

Пераканальным паказчыкам агульнага ўздыму сцэнічнага мастацтва рэспублікі з'яўляецца таксама палітычнае наведванне тэатраў глядачамі, іх прыхільнае ставленне да перажанай большасці спектакляў на сучасныя тэмы.

Істотнай рысай арыгінальнага рэпертуара беларускіх тэатраў была перамога ў ім гістарыка-рэвалюцыйнай тэмы. Такія з'яўляюцца натуральна і станоўча, асабліва, калі ўдзячы, што асены сезон 1957 года акрыўся напярэдні ў дні святкавання саракагоддзя Савецкай улады. Гэта найбольш удамы спектаклі на амету і адзінае цікавыя рэжысёрскія задум, па якіх ідэянасць і мастацтва перамаглі.

Новымі жывымі, мастацкімі фарбамі ўзбагаціліся выжараныя сцэнічныя вобразы Леніна ў выкананні П. Малчанова і акцёраў абласных тэатраў. Запамінальнымі рысамі мужнасці і адданасці партыі, грамадскаму абавязку характэрны і вобразы Дзяржынскага, Фрунзе, Масквіна.

Выявілася глыбокае задавальненне тое, што героіна сацыялістычнай рэвалюцыі і самаахвярнага барацьбы супраць фашызма стала нацыянальнай тэмай беларускай драматургіі і тэатра. Спектаклі на гэтыя тэмы («Святло з Усходу», «Люді і дзібы», «Год з'яўлення», «У бітве вайкай», «Год з'яўлення», «Выбух»), розныя па сваёму мастацтву, аднак з'яўляюцца паказчыкам ідэянасці мастацтва беларускага

сцэнічнага мастацтва, аддасці яго дзеючай сацыялістычнаму рэалізму і непакінутым прынцыпам марксісцка-ленінскай эстыкі, вернасці вялікім правам рэвалюцыі ў творчым і творчай практыцы.

Удалымі былі таксама ўзнаўлены оперы «Міхась Падгорны» і балеты «Князь-возра» ў оперным тэатры. Прыхільную аданку атрымаў спектакль тэатра юнага глядача «Папараць-кветка».

Менш парадвалі беларускія драматургі і тэатры ў асветленні сучаснага жыцця савецкіх людзей і дасканалым адлюстраванні працоўнага подзвігу герояў камуністычнага будаўніцтва. Тут пакуль што, на жаль, неглыбокае мастацтва, які былі створаны на ўзроўні творчай гістарыка-рэвалюцыйнай тэмы. І гэта не толькі вынік няўдачы саміх пісьменнікаў да надзеянай тэмы. Ёсць тут таксама і неадгледжаны драматургаў СОНБ, асабліва кіраўнікоў тэатраў і тых работнікаў Міністэрства культуры БССР, на якіх ускладзены непасрэды абавязак арганізатараў новага нацыянальнага рэпертуара.

Мінулы сезон, на жаль, паказаў і тое, што наша сучасная драматургія ўсё яшчэ не багата жанрамі, асабліва трагедыямі і камедыямі творамі (лірычным, бытавым і сатырычным жанрамі, вядомым). Усебеларускі конкурс на лепшы драматычны твор у гэтых жанрах не даў асабліва станоўчых вынікаў. Мастацтва ж жанраў і тэм беларускай драматургіі — адна з сур'ёзных прычын, якія замінаюць тэатрам паспяхова рыхтавацца да ўсенароднага свята. Трэба спазнавацца, што ўдзячы трынаццаці становішчам у галіне рэпертуара, Украіненне па справе мастацтва Міністэрства культуры БССР прыме накіраваныя захады да паліпашэння справы.

У мінулым сезоне нашы калектывы значную ўвагу аддалі таксама творам пэрыядычнага брацкіх рэспублік, краін народнай дэмакратыі і класічнай спадчыне.

Трывалым актывам мастацтва рэспублікі сталі спектаклі «Грозны год» (тэатр імя Янкі Купалы), «Далі неагалеяныя» (тэатр імя М. Горькага), «Калі ўсімляюцца зоркі» (Магілёўскі тэатр), «Люді, якіх я бачыў» (Брэсцкі тэатр), «Салко» і «Чаралейка» (тэатр оперы і балету) і некаторыя іншыя. Лепшыя з іх — гэта спектаклі глыбокіх ідэй і думак, значнай рэжысёрскай і акцёрскай культуры, дасканалыя ак-

цёрскага ансамбля і звычайнай культуры закарэнітых мастацкага афармлення.

Праўда, не абыйшліся і без памылкаў. Так, напрыклад, «Цар-Патап» у тэатры імя М. Горькага аказаўся спектаклем з ідэянаслабым і мастацкім недасканалым. Былі такія і прычыны і на абласной сцене.

Творчае жыццё нашых тэатраў у дні заканчэння сезона азнаменавалася яшчэ адной значнай падзеяй. Чацвёртага мая ў Таліне пачаўся звычайны тур троякі Прыбалтыйскай тэатральнай вясны. Сустрэчы ўдзельнікаў вясны і тэатраў імя Янкі Купалы і імя М. Горькага з майстрамі мастацтва брацкіх рэспублік і новымі глядачамі, таварыскае дыскусіі на вышэйшым узроўні таксама спрычыны павышэнню ідэянасці і ўдасканаленню мастацтва рэпертуара тэатраў. Гэтай жа тэме павінны служыць і гастролі нашых тэатраў у Ленінградзе, на Украіне і ў Закарпацкім.

Набліжаюцца ўрачыстыя дні ўсенароднага свята — саракагоддзя БССР. Арыгінальнае грамадскае прызначэнне і палітычныя ўрачыстыя моманты ў мінулым сезоне, майстры мастацтва рыхтуюцца сустраць з выключным націскам зместамі спектаклямі. А гэтага можна дамагчыся толькі ў тым выпадку, калі драматургі дадуць справу наватарскія творы ва ўсіх жанрах на тэмы аб велічных справах будаўніцтва камунізму і высокародства савецкага чалавека, аб яго вернасці інтэрнацыянальнаму абавязку перад працоўнымі ўсёго свету.

Юбілейным спектаклям павінна быць аддана энергія найбольш таленавітых рэжысёраў і творца стальных актываў старадаўняга і маладога пакаленняў, кампазітараў і дэкаратараў з выдатным густам і глыбокім веданнем народнага жыцця.

Значную ролю ў ідэянасці нашых майстроў сцэны ў новым юбілейным сезоне павінны адгравіраваць мастацкія саветы, якія органы калектываў творчай думкі. На жаль, яны з'яўляюцца не выкарыстоўваюць свой вопыт і аўтарытэт у метах удасканалення сцэнічных твораў.

Патрэбна таксама актывізацыя работы Беларускага тэатральнага таварыства і тэатральнай крытыкі. Здабыткі і няўдачы мінулага сезона павінны быць імі глыбока прааналізаваныя з тым, каб усё таленавітае, якое сапраўды мастацка было выкарыстана ў метах новага ўздыму беларускай сацыялістычнай тэатральнай культуры.

У цэнтры пэрыяда смалінішчых энергетыкаў узвышэння духаўваркова будынак. Гэта клуб. Чатыры разы ў тыдзень дамаструюцца ў ім новыя кінафільмы. Сюды рэгулярна прыязджаюць артысты тэатраў і канцэртных арганізацый рэспублікі. Тэатр імя Янкі Купалы паказваў рабочым Смалінішчых ДРЭС амаль усё выдатныя спектаклі з удзелам сваіх лепшых творчых сіл.

У клубе праводзяцца цікавыя масавыя мерапрыемствы: вечары, лекцыі, даклады. Да 40-годдзя Беларускай ССР праўленне клуба запланавала правесці цыкл тэматычных вечароў. Два вечары з гэтага цыкла ўжо адбыліся. Дырэктар Беларускага краязнаўчага музея тав. Міхайлаўскі прычытаў лекцыю «Гісторыя пасялення чалавека ў Беларусі». Многія цікавыя пытанні было зададзена лектара па гісторыі рэспублікі. Пасля лекцыі дамаструюцца дакументальныя кінафільмы «На зямлі беларускай», «Старонкі з гісторыі Мінска». Другі вечар быў прысвечаны партызанскаму руху ў Беларусі ў дні Вялікай Айчыннай вайны. На гэты раз у якасці дакладчыкаў на вечар былі запрошаны работнікі ДРЭС — былы начальнік штаба партызанскай брыгады «Дзядзі Колі» В. Бадальнік і камандзір аднаго з партызанскіх атрадаў І. Найдзёнаў. Яны падзяліліся ўспамінамі аб дзейнасці беларускіх партызан на тэрыторыі Смалінішчых.

Бягомльскага, Барысаўскага і іншых раёнаў Беларусі.

Кіраўніцтва клуба разам з партыянай і прафсаюзнай арганізацыяй праводзіць сустрэчы са старымі камуністамі. Цікавым і зместным было вечар-сустрэча з удзельнікам трох рэвалюцый М. Алікоўвым. Ён раскажа аб сустрэчы з У. І. Леніным, аб гісторыі стварэння Савецкай Арміі, у якасці якой ён служыў доўгі час. Сваё выступленне дакладчык суправаджаў многімі ілюстрацыямі і фотаздымкамі.

Нядаўна адбыўся вечар моладзі «Я грамадзянін Савецкага Саюза». У галдзельнай зале сабралася імят камсамольцаў, маладых энергетыкаў. Пасля невядомага ўступнага слова работніка міліцыі тав. Маслава, юнакам і дзівчатам, якім споўнілася 16 год, пад гукі аркестра і ападысменты былі ўручаны пашпарты. Маладых савецкіх грамадзян шпавалі прадстаўнікі партыянай і прафсаюзнай арганізацый. У заключэнне выступіў вучань Жодзінскай школы імя Пятра Курцыяна Валерый Шапанішкаў, які прычытаў «Верш аб савецкім пашпарце» Ул. Маякоўскага.

Малыгучая афіша паведавала, што адбудзецца вечар на тэму: «Добрае і прыгожае адзенне робіць чалавека чалавечым». Галдзельная зала была перапоўнена. Доклад аб сучасных модах і модах сезона

з'явіўся выкладчыка курсуў кроў і шыцца пры клубе тав. Паранкова. Затым выступілі курсы на сцэне дамаструвалі атэіне, пампата іні саміні. А ў фойе была арганізавана выстаўка адзення.

У адні з вечароў у клуб сабраліся амаль адны жанчыны. І гэта не выпадкова, таму што вечар называўся «Вечар маці». Кандыдат медыцынскіх навук тав. Усаў прычытаў лекцыю «Як вырасіць здаровае дзіця». Аб гэтым раскавалі і кінафільмы, якія былі паказаны жанчынам.

Праблема даўгаліцця вельмі цікавыя нашых людзей. На гэтую тэму і быў праведзены вечар. З дакладам выступіў дырэктар інстытута фізікультуры тав. Калюшоў. Цікава прайшлі два вечары аматараў спорту. З дакладам выступілі выкладчыкі Беларускага інстытута фізічнай культуры. Штотым студэнтам гэтага інстытута — майстрам спорту і спартсменам ДРЭС прадмаструвалі сваё майстэрства.

Клуб мае духавы аркестр. Калектыв мастацкага самадзейнасці, якім кіруе В. Чалюеўскі, налічвае каля 80 чалавек. Самадзейныя артысты выязджалі з канцэртамі ў гарадскі пасёлак Смалінішчы і на многія прадпрыемствы свайго раёна. Пры клубе таксама працуе аркестр народных інструментаў, драматычны гурток. Камер артыстаў-аматараў рыхтуюцца да доклада самадзейнага мастацтва.

М. РОЗУМ.

У майстроў фарфору і фаянсу

На колішняй украіне Мінска ў раёне Старажыцкі ад старых цагляных будынкаў заставіўся толькі пачварны выскот комін з лічбай угары — 1890. Тут некалі быў маленькі пачварны завод ік на вырабу кафкі і тратуарных пліт.

Цяпер на месцы саматужнай ганчарні — завод з прасторнымі светлымі цахямі, абсталяванымі аўтаматамі для лічца, штампавкі і фармоўкі фарфора-фаянсавых вырабаў.

Спачатку на заводзе быў наладжаны выпуск валагараў, утулак і роўкаў для электраправодкі, роўнай прамысловай керамікі. Неўзабаве майстры асвоілі выраб з фарфору высаканскага сталавога посуду, вяткавых гаршкоў і інш. Дасягненнем калектыву завода быў выпуск мастацкіх вырабаў з фарфору.

Вось яны: настольныя бюсты дзяржаўных дзеячоў і вядомых пісьменнікаў, мастацкія

статуэты «Маленькая гаспадыня», «Дзедзічына з курянкамі», «Маладзіцава шкатулка», вазы з тонкім малюнкам галандскай размаўкі. Усе гэтыя вырабы вельмі зграбныя і маюць добрае мастацкае адлюстраванне. Яны карыстаюцца вялікім попытам у пакупніцка.

Работнікам жывяніскага аддзялення старанна працуюць над тым, каб гаспадары і дэкаратыўны фарфор быў вельмі прыгожым. Распяванне вялікіх і складаных рэчаў патрабуе многа ўпартай і стараннай працы. Тут мастаку неабходна не толькі ўмець перанесці малюнак з калікі на фарфор, але і вельмі добра ведаць ўласцівае фарбаў і іх складу.

Самая складаная праца — роспіс золатам. Ім дасканала валодае жывяніскае Аўгустіна Юрава. Восьмы год яна працуе на заводзе і з'яўляецца

добрым майстрам сваёй справы.

Выдатнымі жывяніскамі паказалі себе Мар'я Шамет, Вера Чалюеў і іншыя.

Сябега за першы квартал завод перамагчыў свой вытворчы план, асаюй сем відаў новых вырабаў. Сярод іх — карандзішкі «Рыбка», попельніцы «Сабачка» і «Яшчарка», перапіска «Рыбка», двухлітровая ваза, размаляваная кобальтам і золатам.

Асабліва вялікі працоўны ўздым у рабочым заводзе ў гэтыя дні. У гонар 40-годдзя БССР яны абавязаліся да 20 снежня выканаць галавы план і даць звыш плана прамысловыя прадукцыі на 300 тысяч рублёў. У сацыялістычным спаборніцтва ўключыліся ісе цыя брыгады фальшюфшчы. Не адстае ў пераважанні норм і брыгада глазурушчыц, якая замест 36 тысяч роўкаў па плане да тыдзёна 37 ты-

сяц. Сярод глазурушчыц асабліва добра працуе Зося Анкуда. Не адстае ад Зося глазурушчыцы А. Курчэўская і З. Талеяка, ліцейшчыцы Н. Жывіцкая і Н. Аксочыч, штампавшчыцы Н. Голуб і Л. Пліска.

Як самыя дарагі падарунак да 40-годдзя БССР, майстры фарфору рыхтуюць зойблеўную ваду. Яе вышыня — і метр 20 сантыметраў. Яна будзе аформлена і беларускім арнамам і распісаная золатам.

Над гербам Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі будзе налічыць «40 год БССР». Праект вазы распрацаваў галоўны мастак завода В. Кірыленка.

Цяпер рабочыя завода прыступаюць да вырабу настольных статуэтак і суверэнаў — маленькіх вазачак з відамі Мінска і надпісам «40 год БССР».

С. ГРАБОУСКІ.

На здымку: новы кінатэатр «Легіён» з глядзельнай залай на 600 месца адкрыты нядаўна ў горадзе Брэсце ў парку культуры і адпачынку Першае мая.

Фота В. Фрэйліна.

Канцэртны для калгаснікаў

Рыхтуюцца да 40-й гадавіны БССР агітбрыгада Даманавіцкага раёнага Дома культуры праводзіць вялікую работу па абслугоўванню насельніцтва ханцэртамі. Самадзейныя артысты зрабілі 16 везеў у калгасы, пабывалі ў сельгасархелях імя Калініна, імя Святлава, калгасе імя Дзяржынскага і інш.

У канцэртную праграму ўключаны ў асноўны беларускі рэпертуар. Жаючы ансамбль выконвае песні «Партыі слава», Кузняцова, «Узлялося сонца яснае», Лукаша, «А ў полі варба», «Калгасныя частушкі». Танцавальная група развучыла танцы «Бульба», «Беларуская полька», «Украінскі казачок», маладзёўскія народныя танцы. Праматычны гурток паставіў некалькі аднаактковых і п'ес. У праграму канцэртаў ўключаны сольныя нумары, дуэты, мастацкае чытанне.

Агітбрыгада карыстаецца вялікім поспехам у калгасніцкай раёна. Гледачы цёла прымяноў выступленні К. Лявіцкай, А. Крышко, М. Дзючкіна і інш.

Цяпер уздзельнікі агітбрыгады рыхтуюцца да раёнага агляду мастацкай самадзейнасці, які будзе прысвечаны 40-й гадавіне БССР.

Ул. ВУКОЛАЎ.

Веды — у масы

СА З'ЕЗДУ РЭСПУБЛІКАНСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА РАСПАСУДЖАННЮ ПАЛІТЫЧНЫХ І НАВУКОВЫХ ВЕДАЎ

У Мінскім доме афіцэраў сабраліся вядомыя вучоныя рэспублікі, настаўнікі, медыцынскія работнікі, інжынеры, сакратары райкомаў і абкомаў партыі — лепшыя прадстаўнікі нашай інтэлігенцы, каб разам абмеркаваць, як пашырацца ў Беларусі палітычныя і навуковыя веды.

З вялікім удзякам сустраці дэлегаты зачытанне сакратаром ЦК КПБ Ф. А. Сурганавым прытаненне Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі IV з'езду Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў Беларускай ССР.

І ў справядлівым імкненні старшыня праўлення Рэспубліканскага таварыства, віцэ-прэзідэнта Акадэміі навук БССР К. Лукашова, і старшыня рэвізійнай камісіі Н. Рагозіна, і ў спрэчках азначалася, што таварыства за апошнія гады стала працаваць лепш, больш прагнута ка лекцыям для насельніцтва Беларусі.

За справядлівым перыяд у рэспубліцы прачытана больш 387 тысяч лекцыяў, якія праславаў звыш дзвядцятці пяці мільянаў чалавек. Значная ўвага надаецца чытанню лекцыяў у сельскай мясцовасці. Павысіўся ідэйны і навуковы ўзровень лекцыяў.

Але ішчэ незвавальніча — праводзіцца ў нас прапаганда навукова-тэхнічных ведаў і перадавога вопыту. Палепшылася прапаганда сельгаспадарчых ведаў. З лекцыямі на гэтыя тэмы выступаюць вядомыя беларускія вучоныя тт. Штэмбель, Гарагала, Трыма і інш. Добра і тое, што з лекцыямі сталі выступаць старшыні калгасаў тт. Валодзька, Арлоўскі, Смірноў, Бакамынін. Але ішчэ мала чытацца ў рэспубліцы лекцыяў па пытанні агратэхнікі, вывучэння кукідурам, па правільнаму выкарыстанню сельгаспадарчых тэхнікі. Трэба палепшыць прапаганду хімічных і навукова-агратэхнічных ведаў сярод насельніцтва.

Лекцыяная прапаганда не цярпіць шаблону. Аддзяленні таварыства імкнунца карыстацца разнастайнымі формамі прапаганда ведаў. У Віцебску, напрыклад, арганізаваны ўніверсітэт культуры. У ім чытаюцца лекцыі на марксісцка-ленінскай эстыцы, гісторыі літаратуры і мастацтва і г. д. Як правіла, лекцыі суправаджаюцца паказаннем кінафільмаў. Заняткі ўніверсітэта культуры ахвотна наведваюць больш 600 работчых, служачых, студэнтаў і выкладчыкаў горада.

Рэспубліканскае таварыства аб'ядноўвае каля 29 тысяч перадавых прадстаўнікоў інтэлігенцыі, работчых і калгаснікаў. Задача заключыцца ў тым, каб павялічыць склад членаў таварыства за лік сельскай інтэлігенцыі: агратэхнікаў, заа-тэхнікаў і іншых спецыялістаў, а таксама перадавікоў і наватараў вытворчасці.

Цяпер у рэспубліцы налічваецца 2 325 сельскіх груп таварыства. Добра працуюць групы лектараў у калгасях «Рассвет», «40 год Бастрыччыка» (Магілёўская вобласць) і рад іншых.

Разам з тым, у рэспубліцы ёсць раёны, дзе мала чытаецца лекцыяў (Сапоцкінскі, Ружанскі, Чэрвеньскі). У мінулым годзе 15 раённых аддзяленняў таварыства не правалі ніводнай публічнай лекцыі.

Выступаючы ў спрэчках падкрэслівалі, што напярэдні вялікага свята — 40-годдзя рэспублікі неабходна ўзмацніць лекцыяную прапаганду. Для гэта, каб вёсці шырокую палітычную работу ў масах, неабходна прыцягнуць да работы таварыства як мага больш новых членаў. Трэба так арганізаваць справу, каб у кожным калгасе рэспублікі працавалі сельскія групы таварыства. Аб гэтым на з'ездзе гаварылі старшыня секцыі гісторыі пры праўленні Рэспубліканскага таварыства І. Браўчанка, старшыня Мінскага гардаскага аддзялення таварыства І. Лушчыцкі, адказны сакратар Гродзенскага абласнога аддзялення таварыства В. Архіпаў.

Многія прамоўцы раскавалі, як арганізавана прапаганда прыродазнаўча-навуковых ведаў. Аказаны сакратар Брэсцкага абласнога аддзялення таварыства Г. Сідарок крытыкаваў Рэспубліканскае таварыства за тое, што яно мала выпускае брашуры на гэтыя тэмы.

Старшыня навукова-агратэхнічнай секцыі пры праўленні Магілёўскага аддзялення таварыства Б. Цырульнікаў раскажаў з'езду, як у вобласці арганізуюцца прапаганда навуковых ведаў.

Цікавымі былі выступленні кіраўнікоў сельскіх лектарскіх груп. Старшыня Свяцкай сельскай групы лектараў Лепельскага раёна А. Паўлоўскі раскажаў, што члены лектарскай групы праводзяць цікавыя вечары хіміі, якія карыстаюцца поспехам у насельніцтва. У гэтым годзе было праведзена чатыры такія вечары. Кіраўнік Мейскаўскай сельскай групы лектараў Ваўкаўскага раёна В. Карпей гаварыла аб тым, што аб выніках прапагандацкай работы трэба меркаваць па гаспадарчых поспехах.

Членскі міністра культуры БССР М. Мінковіч гаварыў аб тым, што работнікі лектараў рэспублікі аказваюць дзейную паддагу арганізацыям таварыства. Выдзікую ўвагу надаюць лекцыянай прапаганда ўстаноў культуры Мейскаўскага, Бабурыскага, Горацкага, Уздзенскага раёнаў. У мінулым годзе культавостановы рэспублікі правалі звыш 8 тысяч гэтакіх вечароў, а іх 7 тысяч — на сельгаспадарчых тэмах. Тав. Мінковіч гаворыў аб тым, што лектары слаба выкарыстоўваюць багаты матэрыял, які ёсць у музеях рэспублікі, а таксама вельмі мала карыстаюцца фізіямі на прыродазнаўча-навуковых тэмах.

У спрэчках таксама выступілі старшыня Усеаюзнага таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў акадэмік М. Міцін, рэктар Беларуска-ўніверсітэта акадэмік А. Сеўчанка, першы

намеснік старшыні таварыства Расійскай Федэрацыі А. Гусоў, доктар біялагічных навук І. Чаркасава, прафесар Д. Панюшка (Латвія), намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітаткі ЦК КПС С. Пуцель, доктар біялагічных навук В. Балай (Украіна), прафесар К. Даўшнас (Літва) і іншыя.

Выбравы праўленне і рэвізійная камісія таварыства, а таксама дэлегаты на тропі Усеаюзнам з'езд Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў.

Норма стойкасці

— Звярніце ўвагу, — значыць чалавек, з якім мы вялі гутарку, — што ў дзяржаўным гербе Савецкага Саюза намалюваны кавальскі молат. Не слярчані, а менавіта кавальскі... Вобраз кавала заўсёды быў сімвалам рабочага класа. Вось чаму на ваша пытанне я магу адказаць, што не толькі люблю сваю прафесію, але і ганаруся ёю.

— І шчэ так скажу: кавалі — народ асабліва пэўны. Народ стойкі! Усё жыццё кавалі мае справу з распаленым металам. Усё жыццё ў твар яму пыхае спёк. Тэмпература паветра на ланінам рабочым месцы іншы раз дасягае шасцідзясяці і нават сямідзясяці градусаў. І імгненна можа змяніцца падыхам марозу. А каваль хоць бы што!

Мікіта Цімафеевіч Проспіраў, хоццячы па пакоі, раскажаў пра свае адносіны да любімай справы, Невысока, каржакаваты, ён та аддзяўся да акна, то падышоў да стала, абпіраючыся на яго абельзёвымі рукамі.

Пасяродку стала, на белым вязаным абшэце стаў макет паравога молата, вышпінёй, прыкладна па метра. На прыкладна, най да якога храмраванай табліцы надпіс: «Старэйшаму кавал

Паэзія маладоці

У беларускіх часопісах і газетах на апошні час шмат друкавана вершаў маладых паэтаў. Сярод іх прыкметна месца займае творчасць Артура Вольскага. У Дзяржаўным выдавецтве Беларусі выйшаў з друку зборнік яго вершаў «Водбіскі далёкі маячок». У яго ўвайшлі вершы, напісаныя на працягу амаль дзесяці гадоў.

З радасцю бярэмся чытаць першую кніжку паэта, спадзяемся знайсці ў ёй правільнае свежата, арыгінальнага голасу, глыбокага пачуцця і багацця думкі. Трэба сказаць, што гэты радасць не пачае на працягу ўсяго знамства з творчасцю Артура Вольскага. У яго кніжцы ёсць сапраўды прыемныя, добрыя вершы, якія хваляюць шчырым пачуццём і глыбокай думкай.

Зборнік пачынаецца вершам «Малодць», у якім паэт усхвалявана славіць юнацтва сваіх папярэднікаў, успамінаючы гераічнага паўстанца Спартэка і аўтара мелодыі рабочай Марсельскай да Ліля, Юнака Гаўрота, які загінуў на Парыжскім барыкадах. Ён славіць маладосць, якая ў незабыўныя Бастрэмніцкія дні, надзеі матроску бескарысту даўга істужай, вадзіла бранепалыды за Волгай, анішчавы белавардзійскія банды, якія спрабавалі задушыць маладую рэспубліку Саветаў. У дні Вялікай Айчыннай вайны, яна, маладосць, будучы партызанкай, узявала варожыя шпіталы і пасылала лепшыя прадстаўнікі сваіх на падвіль суровы, такіх як Рыма Шарнінэва, «што ў на-роўным баі, у палкаўніцкіх, засланні-ка сабралі ад агню абмразаў». І ў канцы верша паэт, абгуляючы сваю думку, перадае нам і прастай мовай, заўялае: Маладосць, маладосць — Камсамольскі ўзрост.

Шлях да новых вышыняў ляжыць не наўпрост,

Але знаю: Ты з гэтай шляху не збочыш, Бо па ім ты за партыяй роднаю крочыш.

З паэтычнай унеслагодзі напісаны вершы, прысвечаны слаўнай дачыню беларускага народа Веры Харужай «Маціней за броню і граніць». Сціпла, без лішняй крыка-васці паэт кажа:

Вы помніце шукаеце? Дарма! Ёй помніце гранітнага нима. Ёй помніце і з металу на адліт.

Але нашо тут бронза ці граніт?

У вершы стварэная вобраз беларускай гераіні з вялікай і прыгожай душой, жанчыны, якая з юнацкіх гадоў прысвяціла сваё жыццё высякароднай сацыялістычнай ідэі, прайшла праз турмы і катаванні ў польскай дэфензіве, зварыныя здэкі нямецкіх фашыстаў. Нішто не амаляла яе жалезнай волі да барацьбы. Яна загінула з палымымі квічам на вуснах: «Чакайце! Я прыду яшчэ да вас!»

Артур Вольскі смела карыстаецца нечаканай трапінай мастацкай деталлю і супа-стаўленнем, кароткай і прыгожай па-этычнай замалёўкай. Ён у паэзіі жывіць і прыгожа бачна нават у вершах аб хмурых мёртвых сутарэнных турмах.

Палонны Вішэск.
Камера.
Астрог.
Каменная падлога — не мурог.
У скаржаваных навакожных крат — нябоскі родных аэрэны квадрат.
А ластыкі! —
Акая ім буда? —
Знайсці сабе тут месца для гнязда.

Аб тым, што жыццё саўсёды існуе і яго не знішчыць ніякай чорнай сіле, аўтар гаворыць аркай, вобразнай мовай, паказваючы гэта на канкрэтнай дэталі.

У раздзеле зборніка «Горад мой — карабель» ёсць вершы аб службе маладых савецкіх мароў. Чытаючы гэтыя вершы, чую, як шуміць мора, бачым, як ідуць караблі і людзі ў гэтай морскай стыхіі, выконваючы свой грамадзянскі абавязак, сумленна нясуць службу.

У пэўнай вершы «Радыма» паэт вы-казвае свае сымпюны запавятай думкі, поўныя любові і адданасці свайму ратному краю. Называючы сабе радымам салдатам паэзіі, які не імкнецца, не дзе на высо-кую насаду, ён кажа:

Калі ж горлы гармат
гора выгукнуць зноўку,—
я вазьму аўтамат
і не кіну алоўка...

Удзельнічаючы і глыбокай аліччавасцю вылучаюцца многія вершы зборніка. Лірыка Вольскага не дунае дэспіч у завоблач-ныя вышыні, яна жывая, матэрыяльная і канкрэтная, прысвечана адвечнаму гіну-жыццю, рупным маюльным рукам, без якіх «не знішчыць у палых каласам». Паэт прысвечвае не адзін верш свайму роднаму гораду Мінску. У вершы «Горад мой — карабель» ён лічыць сабе радымам зніжана вялікага карабля — горада, дзе ён «матрос без высокіх аднан на пагонах», але ў яко-га:

Лёс майго карабля
гэта зласым мой ас...
Раздзел кнігі «Дума пра аднасць» пачы-наецца вершам «Літва», які трэба лічыць удачай маладога паэта.

Трэба сказаць, як дадатную з'яву ў паэзіі А. Вольскага і тое, што ён аднае належ-ную увагу ў сваёй творчасці сяброўскім сувязям з нашымі суседкамі — прыбалтый-скімі рэспублікамі. Цяжка вершаў аб Лат-віі напісаны цэпла і пранікліва, паэт ад-чуў усяю спосабаўнасцю прыгажосці су-седняга края, зраўнеў багацце культуры народа.

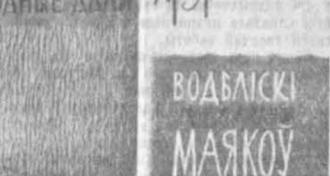
Трэба, аднак, сказаць, што некаторыя вершы маладога паэта, такія, як «Стары горад», «Мора гамоніць», «На магіле Рай-ніса», «Домская царква ў Рызе» і іншыя, не прыцягваюць асаблівай увагі, аны нейкі рацыяналістычны. Праўда, і ў гэтых вершах мы знаходзім прачульны радкі і строфы, але паэт у іх зрываецца з пэ-сеннай інтанацыі на вершаваную фразеа-логію. Акрамя таго, аўтар няўжывава ад-носна да мовы, перастаючы напісці на словах дэля рыфмы. Замест «мячэ» ён чамусьці піша «мечэ». У вершы «На ма-гіле Райніса» перададзены спакройны холад могілак. Але філасофія верша не глыбо-кая, строгая акадэмічнасць робіць яго ма-ла цікавым. У вершы «Лабі» ёсць і тра-фарэтыя скажы, як «бронзавы загар», «заранка кароўная». У вершы «Мора га-моніць» мы сустракаем з такімі няўда-лікамі скажы: «што гора твар яму не ска-родзіць», «мачыма гэта халопец яснаво-і». Аўтар ужывае такія скажы, як «гру-жонка» замест «нагрудка», «камсін» замест «кімень», «дзіро» замест «до-пты», «цідзі» замест «спідзі» і г. д. У вершы «Песні Мантэна» аўтар паўта-раецца, зноў апынаючы пра Гаўрота, забывшы аб тым, што ён ужо гаварыў аб ім у вершы «Малодць». А такія радкі: «Але ён стаў мне сёння многа бліжэй» нельга зусім аднесці да паэтычных. Сухі і рытарычны, змешчаны ў гэтым раздэле, верш пад назвай «Пясок гарачы». Шмат прыкрых недарэчнаў на ўсім раз-дзеле зборніка. Паэт часта не заўважае збегу змычак гукаў «н», «б», «п» і інш., якія прыкра і немілагучна гукаць у вер-шаваным рытме, як напрыклад, «дзе б я ні быў, дзе б ні плаваў, мінчане». «А неба

У Дзяржаўным выдавецтве БССР і выдавецтве «Савецкі пісьменнік» выйшаў з друку новыя кнігі беларускіх пісьмен-нікаў. На адмычку: вокладкі кніг «Сярэбраная табакерка» Зм. Бялы, «Прасторы» М. Лужаніна, «Хлопцы-равеснікі» І. Навумен-кі, «Родныя далі» М. Рахітнага і «Водбіскі далёкі маячок» А. Вольскага.

«Прасторы» М. Лужаніна, «Хлопцы-равеснікі» І. Навуменкі.

«Водбіскі маячок» А. Вольскага.

ПЕРАДЗ'ЕДАўСКАЯ ТРЬБУНА

ВОБРАЗ САВЕЦКАГА ЧАЛАВЕКА

Рыхтуючыся да чарговага з'езду, беларускія пісьменнікі зараз падводзяць вынікі сваёй творчай працы, працуючы над новымі творамі. Гаворка аб мастац-кай якасці гэтых твораў, аб тым, якія яны дапамагаюць народу ў камуністычным будаўніцтве, з'яўляецца самай надзейнай патрабаваннем літаратурнага жыцця. У гэтай сувязі, выступаючы з перад-з'ездаўскай трыбуны, мне хочацца сьць-чыцца на паэтычных творах апошняга часу, на тым, як у нашай паэзіі ства-раецца вобраз савецкага чалавека, су-часніка.

Навышні патрабаванні крытыкі да літаратуры сведчыць аб роўне самой літа-ратуры. Шэраг выдатных паэтычных тва-раў прысьвечаных мінулым годам. Тым не менш ад заўважанага да пазей мы маем права кажаць і патрабаваць яшчэ большага. Нашы сённяшнія патрабаванні да літаратуры вынікаюць з задач, якія ставіць перад ёй Камуністычная партыя.

Выказанае ў выступленні М. С. Кру-шчова «За цесную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа» патрабаванне непарывнасці сувязей літаратуры і жы-цця, неабходнасці ўсебаковага і поўнага ад-люстравання савецкага рэалізму і ства-рэння прайдзёных і яркіх вобразаў нашых сучаснікаў аднолькава абавязкова для ўсіх нашых пісьменнікаў, у тым ліку і паэтаў.

«След бліскавіцы». Ён выдэе гутарку з сучаснікам на самым разнастайным тэм, аб самых разнастайных прадметах, паэ-зія ён сённяшняга дня, так і далёкага мі-нулага. Лірычным героям М. Танка — чалавек з надзвычайна шырокім далегідам, зрок яго ахоплівае не толькі надзвычайна прасторы, горы Каўказа, радзіму Абая — сонечны Казахстан. Ён — свой у адувава-най Варшаве, у снежных Татрах, «на па-граніччых зямлі нямецкай з зямлёю слаўна-скай, сярод Судзюцкіх гор малаўнічых». Ён не можа забыць трагедыі Асвенціма і Хі-расіма. Ён цікавы і высокаардыраваны, шчыры і непрымырны да прыгнёту і на-сілля ў краінах капіталістычнага захаду. Ды дзе б ні быў, пра што б ні гаварыў ге-рой Танка, усё, сказанае ім, прасякнута вялікім пачуццём савецкага патрыятызму, любоўю да роднага, свайго. Патрыятызм паэта зліваецца ў яго вершах з гнёбным асуджэннем капіталізма. Ён зрывае маскі з гэтага страшыдла, у ім як бы з новай сілай абуджаецца запал маладосці, якая прайшла на ўмовах былой Заходняй Бела-русі ў барацьбе з сацыялізмам, акупанцкім рэжымам. Пафас выкрыцця праяклятага ка-піталізма, усхваляванае сьціснёнае са-цыялістычнае ідэалаў, напаяючы вершы паэта, уносяць паэсыяны і іх да вышніх лепшых узораў савецкай лірыкі наогул («Ave Maria», «Пар-Ламэ»).

Для паэта-лірыка акрэсліць характар і разставіць яго ўнутраны свет, — гэта, бадай, самае важнае. І трэба сказаць, што яго прыходзіць да П. Пялічэ. Адна з апошніх яго вершаў — «Не ціхі малебен» — акра-з яра паказвае, якім хоча бачыць свайго лі-рычнага героя паэт. Успаміненне ж гэта-га — зэрка дэляшата рэцыту таленту П. Пялічэ. Сам верш «Не ціхі малебен» — сьведчанне больш аформленай аднасці, ма-танакраванасці яго лірычнага героя, па-кажыць узорнага майстэрства паэта рас-крываць характар нашай малады.

Пашукі лірычнага героя вынаючыцца і вершы другога маладога паэта П. Мака-ла. У апублікаваных ім за мінулы год вершах «З салдацкага сшытка» ужо выраза ак-рэсліць і твар героя. Гэта мужны юнак, во-іні Савецкай Арміі, сын беларускіх лясоў і ніў. Паэтызуючы суровыя будні салда-цкага службы, героіку нядаўніх бітваў, П. Макал у лепшых вершах уме паказаць свайго героя ў яго шматлікіх сувязях з жыццём — з баявымі падвёгамі паэзіі (у полі), з пільнымі малярніцкімі твора-мі («У вагоне»), з прыгажосцю роднай прыроды («Вор»). Асобныя вершы паэта гукаць з вялікай абгуляючай сілай, раскрываючы проста волаўскаму неаб-сяжнасцю дум і жаданняў яго лірычнага героя («Каб чыстым было неба», «Не тра-ба зацішныя сныжы на мне...»). Гра-ба, некаторыя вершы армейскага цырку-ла паэта раскрываюць тэму не ў глыбіню, а ў шырыню. І тады з'яўляюцца вершы-замалёўкі, няхай і з удамымі паэтычнымі ан-дохдамі, але без сур'ёзнай думкі, без значнага абгулявання («Вартавы»).

Беларуская паэзія ў апошні час ста-новіцца ўсё больш тэматычна багатай. Але нам здаецца, што, напрыклад, паэзія 1957 года больш паэтызавала, жывяваляла на-шае жыццё, нашага чалавека, і менш за-клікала, нахвляла на барацьбу за дзійна-сненне нашых ідэалаў. Як бы ніколі не па-віны забываць, што вышэйшае грамад-скае прызначэнне літаратуры і мастацтва, як гэта з усёй сілай падкрэсліў М. С. Кру-шчоў, узначіць народ на барацьбу за но-выя поспехі ў будаўніцтве камунізма.

Стварэнне прайдзёных і яркіх вобразаў нашых сучаснікаў мае на маце выкар-станне ўсіх магчымых паэтычных выму-ленчых сродкаў, напісанне жывава раз-настайных паэтычных рэчаў. У паэзіі ж апошняга часу перш-на-перш прыкметна пераважае лірычная лінія. Такія выключ-нае кіраўца да лірычнага асэнсавання жыццявага матэрыялу, несумненна, згуля-лі ролю адлюстравання рэалізму паэтамі. Па-за увагай застаўся жанр эпічнай, ліра-эпічнай паэмы, магчымае стварэння сю-жэтных паэтычных твораў з шырокім на-казам жыцця горада ці вёскі, з паказам характараў нашых сучаснікаў.

У беларускай паэзіі ў мінулым годзе, напрыклад, не з'явілася вялікіх эпічных твораў. Але гэта не азначае, аднак, што вобраз нашага сучасніка не знайшоў у ёй адлюстравання.

Наконт ж усёбакова і поўна ў ліры-чных вершах раскрываецца пэтам вобраз нашага сучасніка?

Як адначасова вышэй, наша паэзія тэ-матычна багатая. Можна толькі гарыцца разнастайнымі стыліямі яе пільнымі, за-хваліцца неперчэрпаенню фантазіі паэтаў, вялікай культурнай іі верша (М. Танк, П. Панчанка, М. Лужанін). Але ў якой ме-ры паэтычная творы мінулага года ад-люстраваў сывы нашага сучасніка, у якім плане вырсоўваецца лірычным героі паэзіі? Аб гэтым перш за ўсё павіна ка-заць наша крытыка.

Возьмем, напрыклад, верш П. Панчанкі «Радыма». Патрыятызм паэта, адгулянае веліч дасягненняў савецкага ладу, стра-сна прага лепшай будучыні і шчыра тры-вога за лёс чалавека-працаўніка, клопат аб усенароднай справе пабудовы камунізма выражаны тут надзвычай ярка і ў паэ-тычных словах вялікай абгуляючай сі-лы.

Лірычным героі нашай паэзіі наогул не ведае душавай спустошанасці, хаця часам захаліненне іроў уласнай паэтычнай фа-натыі ў некаторых паэтаў асэнае сабою волю іх лірычнага героя, а ў іншых вы-падках адрабляюцца самі думкі і пачуці лірычнага героя, збедна адлюстраваанне ўнутранага свету нашага сучасніка.

Як з уауымілым, сардэчным суб'едні-кам звыклі страцана мін з лірычным ге-роём паэзіі М. Лужаніна. Вершы паэта — «Праводзіны», «Ад браку паўтаты сардэч-най...», «Тост» — ліні раз пераканавоць нас у духоўным багацці яго героя. Але не-каторым лірычным вершам М. Лужаніна не стае акрэсленасці тэмкі і пачуцця. Яны бываюць ахвотны нейкай загаванасцю, не-дагаворанасцю («Сустрэча», «Сонцу воіны расчыніла...», «На ўсходзе сонца»). У іх жывой адгулявацца большы клопат аб знішчэнні, яркім, метафарычным выражэн-ні і меншая патрабавальнасць да значнасці думкі («Гусі-лебедзі»).

Калі лірычным героі паэзіі П. Броўкі, М. Танка, П. Панчанкі, М. Лужаніна — усё ўраўнаважаны багачем жыццявага во-пты, адрыштаваныя, як поўныя ха-рактары, арыгінальныя на знешніх срод-ках паэтычнага выяўлення, якія усталя-валіся ў кожнага з названых паэтаў у ад-павяднасці з іх талентамі, дык лірычным героі паэтычнай моладзі, галасы якой усё больш уплывае гукаць у літаратуру, ліч-це заўсёды маналітыя, не заўсёды выра-зны.

Летас свой першы зборнік «Песня з дарогу» выдэ П. Пялічэ. Студэнцкі буд-дні, дружба, каханне, прыгажосць пры-роды — вось тэматыка вершаў маладога па-эта, сьцвярдзэнне высакародных пачуццяў, хараста чалавека-творцы і роднай пры-роды — у гэтым пафас яго лірыкі. Юнак-студэнт, поўны маладога энтузіязму, не-страхаванай душавай дэпільні — такім у-нікам лірычным героі паэта з яго лепшых вершаў «На шаны», «Я песню ў сэрцы вершаў складу...», «Можна страціць руку...», «Пры дарозе пільнай, шумнай...» Аднак не заўсёды лірычным герою паэта хапае душавой паўтаты, аблічча яго часам ста-новіцца цыманым, невыразным. Відэц, што паэт імя не заўсёды ведае, ад імя яго-іі гаворыць («У новым снім хартуку», «Садоўнік», «Сержант міліцыі», «Спачат

Лірыку, бадай, можна назваць сардэч-най, шчырай гутаркай-маналагам, якую я-дзе паэт з чытацямі. Паэт апынаецца і аб-непаэрына аб сваім жыццёмным лёсе, дум-ках, перажываннях, як гэта сустракаем у творах П. Броўкі, П. Панчанкі, М. Лужані-на, у вершах «З далёкіх дарог» М. Танка, або аб лёсе, думках, перажываннях ге-роя, якому паэт дадаў поўную біяграфію, поўныя рысы характара і інш. (у некаторых вершах М. Танка, у шэ-рагу вершаў маладых паэтаў П. Пялічэ, П. Макала і інш.).

Які ж лёс, характары нашых сучаснікаў знайсці дастаковае мастацкае праламле-ненне ў лірычным аніі, ад імя якога высту-палі паэты ў апошні час?

У агульных рысах гэты героі — ахвот-ны будаўнік камунізма, чалавек багатых духоўных мажлівасцей. А калі прыгляда-цца да лірыкі таго ці іншага паэта блі-жэй, заўважаем і асаблівасці яго лірычна-га героя — роўны біяграфіі, узрост, мане-ру раскрываць сабе ў словах-вобразах, якая ідэя ўжо ад таленту паэта, ад стыль-нага асаблівасцей яго верша.

Вельмі цікавае пытанне, напрыклад, за-спіноў лірычнага героя П. Броўкі. З вы-шнімі прыжытымі гадоў ён азірае здабыткі сённяшняга дня, параўноўвае іх з рід-кімі даравальнымі мітулам («На род-ных месцах», «Светлы час»), услаўляю-чы чалавека працы — сапраўднага грама-дзяніна свету («Праца»). Гэтым П. Броў-ка пралаўжае трыадзіны, пачынальскімі жкой у нас быў Я. Купала і Я. Колас. Лі-рычным героі яго паэзіі — сьпеда дэра-ваўнага палівольнага жыцця, ба-рацьбы рэвалюцыі, стараліні і абарон-цы сацыялістычнай іны — унікіе перат-намі, які усвабленне гістарычных дэлаў усёго нашага народа апошніх дзесяцігод-дзяў.

Багатым духоўным жыццём жыць ліры-чны героі паэзіі М. Танка (зборнік вершаў

Невядомы тэкст Максіма Багдановіча

Пасля смерці Максіма Багдановіча, у яго неапублікаванай спадчыне захаваўся рукапісны зборнік «Зелена» (1909—1913), у якім сабраны 22 вершы паэта на ўлас-ным перакладзе на рускую мову. Пераклад гэтых вершаў, на сьведчанні бацькі паэта, былі зроблены М. Багдановічам для стрым-най сестры Ганны Іванавны Ігановіч, якая не ведала беларускай мовы. Яны былі ўпершыню апулікаваны асобным цыклам «Зелена» ў 1927 г. у першым томе «Збора твораў» Максіма Багдановіча (Мінск, Ілібелкульт, 1927).

У заўвагах да змешчаных перакладаў укладальнік твораў паэта адзначалі, што літаратурнай камісіяй, якая рыхтавала збор твораў паэта да друку, знайшлі не ўсе арыгіналы вершаў М. Багдановіча, з якіх паэт зрабіў пераклад для зборніка. Не знайшліся былі беларускія арыгіналы трох наступных вершаў: «Смех и говор. В пестрой юбке обаяньна», «Белым цветом одета калина» і «Прочтите с участием правдивую эту печальную быль...»

У 1957 г. Акадэмія навук БССР выпус-ціла новае выданне мастацкіх твораў па-эта, дапоўніўшы яго некалькімі невядомы-мі вершамі паэта, публікацыі якіх былі зроблены ў перыядычным друку па-эты Вялікай Айчыннай вайны. Але сярод іх не аказалася беларускіх арыгіналаў на-званых вышэй вершаў. У заўвагах да выдан-ня 1957 г. сказана наступнае: «Вершы зборніка «Зелена» — Н. В.) маюць раўна-лежны беларускі тэкст, за выключэннем трох: «Смех и говор. В пестрой юбке обаяньна», «Белым цветом одета калина», «Прочтите с участием правдивую эту печальную быль...» (стар. 546).

На самай справе беларускі арыгінал аднаго з гэтых вершаў — «Белым цветом одета калина» — не толькі існаваў, але і быў апулікаваны ў свой час паэтам у газэце «Наша ніва» № 47 за 23 лістапада 1912 года.

Як жа здарылася, што тэкст арыгінала верша застаўся невядомым укладальнікам «Збору твораў» (1927—1928) і «Твораў» (1957)?

Справа ў тым, што ў фондзе беларускіх бібліятэк як зараз, так і да вайны апошні нумарам газэты «Наша ніва» за 1912 год быў № 43—44. У 1927 годзе Дзяр-жаўная бібліятэка БССР выдала біблія-графію перыядычных выданняў на бела-рускую мову (Летапіс беларускага друку, ч. 4. Перыядычны друк на беларускай

мове. Склада Ю. Бібіла. Мінск, Белдзярж-бібліятэка, 1927). У пачатку бібліяграфіі зарэгістраваны даравальніцкія часопісы і газеты на беларускую мову і ў тым ліку газэты «Наша ніва». У бібліяграфічным апісанні газэты, зробленым на наяўных фондах, было дапушчана некалькі фактыч-ных памылак, якія, відаць, заблыталі і даследчыкаў творчасці М. Багдановіча.

Так, у бібліяграфіі сказана, што ў 1906 г. вышлі №№ 1—6 газэты «Наша ніва» (на самай справе №№ 1—7) і ў 1912 г. №№ 1—44 (на самай справе №№ 1—52). Укладальнікі першага і другога вы-данняў збора твораў Максіма Багдановіча карысталіся камплектамі газэты Дзяр-жаўнай бібліятэкі БССР, у якой адсутчы-валі некалькі нумароў «Нашай нівы» за 1912 г., але не заўважылі гэтага прабе-лу, бо перабылі ў і арыфічнай біблія-графіі перыядычных выданняў. Устаноў-ленне гэтай памылкі дапамагло выявіць тэкст беларускага арыгінала верша Максі-ма Багдановіча «Белым цветом одета калина», які да гэтага часу быў невядомым.

Змяшчаем тут поўны тэкст верша:

Белым цветом одета калина
Ды блыд ал адзіны Марына.
— «А чаго ты, як месці, красна?»
— «Я не ведаю — кажа яна.
Раз аярнула позна Марына;
У касе яе кветка каліны.
— «А чаго ты, як месці, асна?»
— «Я не ведаю — кажа яна.
Ды не век расвітае каліна,
Не ўплатяе ўжо кветка Марына.
— «А чаго ты, як месці, сумна?»
— «Я не ведаю — кажа яна.
А калі аблысла каліна —
Атруцілася зеллем Марына,
І, як месці далёкі, бягядна
У дамыне ляжала яна.
Максім Багдановіч.
(Газета «Наша ніва», 1912, 23 лістапада, № 47).

Копія верша зроблена па май прасьбе з камплекта газэты «Наша ніва», які за-хоўваецца ў фондзе Дзяржаўнай публіч-най бібліятэкі імя М. Е. Салтыкова-Шчадрына (Ленінград), галоўным біблія-графам Е. Н. Жылінай.

Даследчыкам, які працаваў над кам-плектамі газэты «Наша ніва» на фондах Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У. І. Леніна, трэба мець на ўвазе, што яны працавалі на няпоўных напачатках.

Н. ВАТАЦЫ

Часопісы ў чэрвені

«БЕЛАРУСЬ»

Часопіс № 6 прываблівае не толькі сваім багатым мастацкім афармленнем, але і разнастайным зместам. Усе матэрыялы ў асноўным змяшчаюць з жыццём працоўных рэспублікі, з новымі творамі беларускіх пісьменнікаў. На старонках часопіса змешчаны артыкулы «Вясна вялікіх падзей» Ус. Кручанкі, нарысы «Творчы неспакое» Б. Глікіна, «Нарад-жэнне новага аўтамобіля» Ю. Канз, фотанарыс «Імя ім — рабочы клас» П. Ва-сілюк і Г. Талстога. Са складанай ра-ботай кінарэжысёраў і апэратараў змяшчае рэпартаж «Жыццё на экране» Е. Логінава і Р. Ясінскага. Пра куль-турнае жыццё працоўных і канцэрты ар-тыстаў эстрады расказвае рэпартаж «Прычэпкі артыстаў». Яго зрабілі М. Янукоў і С. Чыршкі.

Апавяданні «Чалавек з партфелем» і «Дзве камандзіроўкі» надрукаваў М. Ра-хітна. Змешчаны таксама апавяданні «Над барыш» Я. Ермаловіча і «Нам трэба жыць» Б. Сачанкі. Новыя вершы змясцілі ў часопісе П. Панчанка, М. Лу-жанін, Ю. Гаўрук.

У раздзеле «Новыя кнігі» надрука-ваны рэцэнзіі С. Александровіча на кнігу «Цішыя чарохы», А. Есакова на кнігу «Усё ўлада Саветам», С. Майхровіча — на зборнік «З невечэрных крыніц».

«ПОЛЫМЯ»

З будных твораў у часопісе надрука-ваны п'еса «У бітву вялікай» А. Маўзо-на і першыя аповесці маладой пісьме-нніцы Г. Салтыкі «Калі ў сэрцы вясна». Новае апавяданне «Драбяз» надрука-ваў М. Лужанін.

Паэзія прадстаўлена вершамі П. Броў-кі, В. Віткі, М. Лужаніна, М. Танка, Н. Кі. Шчыльня, апавяданне «Першая камандзіроўка» М. Салтыкі.

Багата прадстаўлена раздзелы нары-са, крытыкі і бібліяграфіі, сатыры і гу-мару. Тут надрукаваны нарысы «Почу-ці» Е. Століна, «Спавяданне» Э. Кар-манандзіроўка» М. Салтыкі.

Багата прадстаўлена раздзелы нары-са, крытыкі і бібліяграфіі, сатыры і гу-мару. Тут надрукаваны нарысы «Почу-ці» Е. Століна, «Спавяданне» Э. Кар-манандзіроўка» М. Салтыкі.

У раздзеле «Бібліяграфія» чытачы знайдзюць рэцэнзіі Л. Арабей на зборнік апавяданняў А. Палычэўскага і С. Алек-сандравіча на кнігу крытычных артыку-лаў Я. Казеці.

«СОВЕТСКАЯ ОТЧИЗНА»

Часопіс адкрываецца публіцыстычным артыкулам «Працоўная вясна Беларусі»

А. Міронова. Затым змешчана дакумен-тальны аповесць «Выпрабаванне агнём» В. Папова, а таксама аповесць «На та-іных бастыях» П. Дабравольскага і Б. Паўдэнка. Падборку вершаў надру-каваў Уд. Варно.

Да тыдня літоўскай літаратуры ў Бела-русі надрукаваны творы літоўскіх пісьменнікаў у перакладзе на рускую мо-ву. Тут змешчаны артыкулы «У братняй сям'і» К. Амбрасаса, вершы А. Бал-кіса, А. Венілава, А. Прылінга, А. Мал-кіса, Э. Межлакіявіча, В. Раймерса, Ц. Шчыльня, апавяданне «Першая камандзіроўка» М. Салтыкі.

Багата прадстаўлена раздзелы нары-са, крытыкі і бібліяграфіі, сатыры і гу-мару. Тут надрукаваны нарысы «Почу-ці» Е. Століна, «Спавяданне» Э. Кар-манандзіроўка» М. Салтыкі.

Часопісы ў чэрвені (продолжение)

У раздзеле «Новыя кнігі» надрука-ваны рэцэнзіі С. Александровіча на кнігу «Цішыя чарохы», А. Есакова на кнігу «Усё ўлада Саветам», С. Майхровіча — на зборнік «З невечэрных крыніц».

«ПОЛЫМЯ»

З будных твораў у часопісе надрука-ваны п'еса «У бітву вялікай» А. Маўзо-на і першыя аповесці маладой пісьме-нніцы Г. Салтыкі «Калі ў сэрцы вясна». Новае апавяданне «Драбяз» надрука-ваў М. Лужанін.

Паэзія прадстаўлена вершамі П. Броў-кі, В. Віткі, М. Лужаніна, М. Танка, Н. Кі. Шчыльня, апавяданне «Першая камандзіроўка» М. Салтыкі.

Багата прадстаўлена раздзелы нары-са, крытыкі і бібліяграфіі, сатыры і гу-мару. Тут надрукаваны нарысы «Почу-ці» Е. Століна, «Спавяданне» Э. Кар-манандзіроўка» М. Салтыкі.

У раздзеле «Бібліяграфія» чытачы знайдзюць рэцэнзіі Л. Арабей на зборнік апавяданняў

Перад глядачамі сталіцы

Гомельскі абласны драматычны театр у дні падрыхтоўкі да саркагадзкіх Беларусі паказвае працоўным сталіцы вынікі сваёй творчай работы.

Сёння наш театр спектаклем па п'есе беларускага драматурга А. Маўзона «У бітве вайляй», напісанай і пастаўленай да 40-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, адкрывае свае гаспадары ў Мінску.

Кніжныя навінкі

РАМАН ІНДЫЙСКАГА ПІСЬМЕННИКА НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла на беларускую мову раман вялікага індыйскага пісьменніка і філосафа Рабіндраната Тагора «Крушніне».

Ромашавай жонкай і дазнаўшыся пра гэта, яна знаходзіць мужчына пакінуць у іх і шукаць свайго мужа — Наінакху.

«Надліс на зруб», «Надліс на зруб», «Надліс на зруб» — гэтыя назвы кніжкі, якія выйшлі ў свет.

ПЕРШАЯ КНИГА КРЫТКА

«Слава слова» — так называў сваю першую кнігу беларускі крытык Рыгор Шкраба.

«Надліс на зруб» — гэта сімвалічная лямка старых феадалаў адносна і ўкладу Бенгалі сярэдзіны XIX стагоддзя.

«Надліс на зруб» — гэта сімвалічная лямка старых феадалаў адносна і ўкладу Бенгалі сярэдзіны XIX стагоддзя.

НАДЛІС НА ЗРУБЕ

У новую кніжку Я. Брыля «Надліс на зруб», якая выходзіць на серыі масавай бібліятэкі, увайшоў п'яны аповяд пра «Надліс на зруб».

«Надліс на зруб» — гэта сімвалічная лямка старых феадалаў адносна і ўкладу Бенгалі сярэдзіны XIX стагоддзя.

«Надліс на зруб» — гэта сімвалічная лямка старых феадалаў адносна і ўкладу Бенгалі сярэдзіны XIX стагоддзя.

Высокаўская раённая бібліятэка з мэтай павялічэння колькасці чытачоў арганізавала вынас кніг на прадыржальныя ўстановы райцэнтра.

Канферэнцыя чытачоў

У Барысаўскай гаражкоў бібліятэцы адбылася канферэнцыя чытачоў часопіса «Малодзец».

У Барысаўскай гаражкоў бібліятэцы адбылася канферэнцыя чытачоў часопіса «Малодзец».

У Барысаўскай гаражкоў бібліятэцы адбылася канферэнцыя чытачоў часопіса «Малодзец».

Пісьменнікі ў рабочых

Рабочы трэктарнага заводу і беларускі пісьменнік звязвае даўня дружбу.

Рабочы трэктарнага заводу і беларускі пісьменнік звязвае даўня дружбу.

Рабочы трэктарнага заводу і беларускі пісьменнік звязвае даўня дружбу.

Да дзеі польскай культуры ў Беларусі

Інстытут кнігі і чытання

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

Інстытут кнігі і чытання пры Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве быў арганізаваны па пастаўле прэзідыума Урада Польскай Народнай Рэспублікі ў снежні 1954 г.

ПІСЬМЫ І РЭДАКЦЫЯ

Каб не забылі нашчадкі...

У Слуцку захавалася многа памятных мясцін, звязаных з падзеямі Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчынскай войнаў.

ФЕЛЬТОН

Балотны агеньчык

Іншы раз цёлым летнім ночам над балотнымі багнамі ўспыхаў агеньчык. Гора падарожнікаў, які даверыўся такому водбіску і прыняў яго за жыллё чалавека.

Жаданне многіх

Бясшчэсны патак наведвальнікаў Наваградскага Дома-музея А. Міхевіча ў Мінскіх і калгасніц, студэнты розных навучальных устаноў штодзень прыходзяць сюды, каб пазнаёміцца з жыццём і дзейнасцю класіка польскай паэзіі.

У цеснаце і крыўдзе

У Віцебску на вуліцы імя Льва Талстога амалькошчэ музыка школа. Многія бацькі хацелі б паслаць туды сваіх дзяцей, каб іх навучылі іграць на музычных інструментах.

Выязныя спектаклі

Тэатр імя Янкі Купалы часта госяць у раённых гледачоў. Артысты пабылі ў г. Барысаве і паказалі спектакль «Полюе каханне» Астроўскага.

Дзяржаўны выдвецтва мастацтва

Дзяржаўны выдвецтва мастацтва ў Мінску выдывае кніжкі і альбомы пра жыццё і творчасць класіка польскай паэзіі.